

PINTÉR LAJOS

Grezsa Ferenc városa

Ha én Hódmezővásárhelyre jövök, akkor ez nekem Grezsa Feri városa. És a címet is tudom még, olyannyiszor ráírtam annakidején a levélre, Hóvirág utca és talán 14. Hóvirág utca, szelíd személyéhez ez az utcanév is illik.

És persze Németh László városa még, aki itt tanároskodott, és akinek Grezsa oly hű és oly kitűnő monográfusa. És persze a szobrok városa: a botrányteltő mezítlásos kubikosvezéré, és a guggoló Leniné. Egyik szobor előre-menekült a halhatatlanságba, másik meg hátramaradt a feledésbe. Helyére, ha jól tudom, világháborús emlékmű került, általános iskolai osztálytársam alkotása. És megvan persze Grezsa Feri szobra is, ha épp nem ledöntvén. Szegény, ha életében pofon vágják, ha haraggal is, szelíd haraggal, de tűrte volna. Szobra is ilyen türelmes.

És Hódmezővásárhely nekem még a kontár cipész városa is, a közeli Csongrádról édesanyámat évről évre idehoztam cipőt csináltatni, és készültek rossznál rosszabb cipői. Vágtattunk át autóval a hol falusias, hol nagyvárosias kisvárosra!

És Baka Pista városa is. Én legutóbb Hódmezővásárhelyen Grezsa Feri temetésén voltam. Grezsa tanár úr temetésén. Kincskeresőnél kollégája, Baka Pista, nekem költőtársam akkor még egészségesen talán, csak pár rövidital keltette sápadtságában, gyűrt fekete öltönyében ott bóklászott a temető sírkövei között egyedül, szokásos műanyagszatyrárt lóbálva. Nyolc-tíz dedikált könyv volt a szatyrában, talán az akkor frissiben megjelent Farkasok órája. Ott, a temetésen kaptam Pistától dedikált kötetét.

Grezsa tanár urat nem tudom pontosan, mikortól ismertem. Ebben olyan ő, mint Baka Pista, mindkettőt mintha a kezdetektől. Szorosabb kapcsolatunk, mondhatni munkakapcsolatunk akkor kezdődött, amikor 1976-ban a Forráshoz kerültem, és Őt mint az irodalomtörténet és kortársi kritika egyik legnagyobb mesterét, igyekeztem azonnal a folyóirat munkájába bevonni. És sikerrel. Mikor ő pedig a Kincskereső főszerkesztője lett, akkor már a kéziratok oda és vissza is jártak: nem csak felhívások, gyermeki versek is a Kincskeresőnek.

De nem ezt szeretném elmondani, hanem debreceni együttlétünket! Irodalmi napok, ilyen borongós őszen, de inkább novemberben, mikor leesik az első hó is. Állok a debreceni Aranybika Hotel portájánál és beszállásolásra várok. Valamikor a nyolcvanas évek legelején vagyunk. Amikor Grezsa Feri a sorban előttem álló, hátrafordul: Lajos, leszel-e velem egy szobában? Boldo-

gan, válaszolom. Így kerülünk egy szállodai szobába. És ő mint becsületes tudós, indul a Tanácskozásra, én pedig, mint minden ottlévő író, költő, indulok a szálloda éttermébe. Ott kerül elő a réglátott Ratkó Jóska, ott veszik össze Görömbei Bata Imrével, ott tanyáz vendégeire várva Páskándi Géza.

Késő este kerülünk aztán újra együvé Grezsával, fönt a szállodai szobában. Teszünk, veszünk, én meg mosakszom, és lefekvéshez készülődöm, talán már le is fekszem, amikor Grezsa tanár úr hirtelen megszólít: Lajos, nem megyünk le a bárba?! Hangja parancsoló, tisztelem annyira, hogy nem mondhatok ellent neki, bár csodálkozom ajánlatán, nem ismertem eddig efféle bárban mulató tudósnak, filozscédulácskák jobban illettek volna hozzá – képzeletemben.

Készülődünk a bárba, s akkor Feri magyarázatként hozzátette: mert tudod, délután az Irodalmi Napok díját én kaptam, és azzal kis pénz is jár. Ezt a pénzt nem szeretném hazavinni, barátaimra szeretném ma éjszaka költeni.

Ezért kellett hát lemennünk az Aranybika bárba. Hogy Grezsa tanár úr megnyugodottan, és ahogy jött, üres zsebbel mehessen haza. Jól jegyeztétek meg cselekedetének példázatát itt-ott és ekkor-amakkor kitüntetett barátaim.

Másokét is persze, de nekem első gondolatra Hódmezővásárhely Grezsa Feri városa. Kerek, komoly arca, szemébe lobogó haja most is felidéződik előttem.

Sosem jártam még ezeddig Vásárhely híres szállójában, a Fekete Sasban. Igaz is. Van-e bárhelyisége? S ha van, ránk esteledvén ki fizet ott majd nekünk?

